

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ปิติณัช ไสลบาท¹, ดาวใจ พรพัฒน์¹

¹ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000

ปิติณัช ไสลบาท, ดาวใจ พรพัฒน์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย ปีที่ 2(2), 2562: 33 – 40.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน และเพื่อศึกษาวิธีการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติอ้างอิง คือ t – test และ One way Anova เพื่อให้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 คน และใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีผลวิจัยดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.853)
2. วิธีการจัดการป่าชุมชนของประชาชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.824)
3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การจัดการป่าชุมชน

The public participation in community forest management Woen Phrabat sub-district, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province

Pitinach Sailabath¹, Dawjai Pornpat¹

¹ Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhonphanom University Naratkhway Sub-District,
Meung District, Nakhon Phanom Province 48000

Pitinach Sailabath, Dawjai Pornpat. (2019). The public participation in community forest management Woen Phrabat sub-district, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province. Thai Journal of Environmental Studies Vol. 2(2), 2019 : 33 - 40.

Abstracts

The purposes of this research were to study the participation of people in community forest management and to study how to manage community forests Woen Phrabat sub-district, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province. The statistics used in research to t-test and One way Anova for testing hypotheses and using questionnaires as a tool for data collection. The sample of 186 people and using the social science data analysis program. The research found that as follows;

1. Public participation in community forest management Woen Phrabat sub-district, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province overall at a low level (The average value is 2.22, the standard deviation is 0.853)
2. Community forest management methods Woen Phrabat sub-district, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province overall at a low level (The average is 2.28, the standard deviation is 0.824)
3. The hypothesis testing results showed that gender, age, education level, There was no significant difference in participation in community forest management at the level of 0.05, not in accordance with the research hypothesis.

Keywords: participation, community forest management

1. บทนำ

ป่าชุมชน คือ พื้นที่ชุมชนที่ได้ดำเนินการหรือได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้ดำเนินการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่จัดการกิจการด้านป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง อาจสอดคล้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นด้วย ซึ่งในการจัดการดูแลนั้นก็เพื่อการอนุรักษ์และให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนในกลุ่มประชาชนในชุมชนนั้นได้ร่วมกันรักษาไว้เพื่อประโยชน์ของชุมชนนั้น และประชาชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ร่วมกันในการดูแลป่าที่อยู่ในชุมชนนั้นมิใช่เพียงแต่ชุมชนจะจัดการดูแลป่าเพียงแต่ผู้เดียว แต่จะต้องร่วมมือกับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งเจ้าหน้าที่ของภาครัฐเข้ามาช่วยดูแล คอยให้คำปรึกษา คอยส่งเสริมความรู้ ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือชุมชนในการดูแลป่า (วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2559)

ปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดการนิเวศป่าไม้ในรูปแบบป่าชุมชนมากกว่า 10,000 ป่าชุมชนซึ่งรวมทั้งที่ขึ้นทะเบียนกับกรมป่าไม้และอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์โดยมีป่าชุมชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมป่าไม้ทั้งสิ้น 8,820 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 3,583,074 ไร่ (ข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ 2557) และป่าชุมชนที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมป่าไม้ และอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์อีก 1,906 ป่าชุมชน ที่ครอบคลุม 10,726 หมู่บ้าน (ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า, 2556) ซึ่งมีการประมาณว่าชุมชนมีการจัดการพื้นที่ป่าในรูปแบบของป่าชุมชนมากกว่า 7,870,000 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 7 ของพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยและได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างชัดเจนผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นนั้นล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีแนวทางการพัฒนาการคุ้มครอง ป้องกัน รักษา พื้นฟูป่าไม้และเขตอนุรักษ์วางระบบเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้เป็นอย่างมาก

นอกจากการแสดงให้เห็นถึงความตระหนักและรับผิดชอบในความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ยังเปิดโอกาสให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรของชุมชนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรของท้องถิ่นด้วยตนเองยังนับเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดศักยภาพในการอนุรักษ์และดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศและมีความผูกพันกับป่าไม้มาเป็นเวลานานมีโอกาสมิฉะนั้นที่จะจัดการป่าไม้ของชุมชนได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556)

จากการสำรวจพื้นที่ป่าชุมชนใน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ที่ผ่านมาพบว่า ยังคงมีกลุ่มคนที่ลักลอบเข้าไปตัดไม้ฟืนในเขตพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อนำมาแปรรูปแล้วจำหน่ายเป็นจำนวนมากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกๆ ปี และยังคงมีปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนที่ไม่เท่าเทียมกันรวมถึงการได้เปรียบเสียเปรียบของคนในชุมชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังไม่มีแนวทางหรือวิธีการจัดการดูแลป่าชุมชนได้อย่างชัดเจน จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการบุกรุกเข้าไปตัดไม้ทำลายป่าในเขตพื้นที่ป่าชุมชนได้ การลักลอบตัดไม้ในป่าชุมชนก็ยังคงเกิดปัญหาอยู่ทำให้การจัดการดูแลป่าชุมชนระดับหมู่บ้านยังไม่ชัดเจน โดยปัญหาส่วนใหญ่ คือ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เช่น การดูแลรักษา ป้องกัน ประชาชนในชุมชนยังขาดความสนใจและเอาใจใส่ป่าชุมชน และประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการจัดการดูแลป่าชุมชนร่วมกัน เป็นต้น ปัจจุบันยังได้มีชาวบ้านบางคนยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชนอย่างต่อเนื่อง จนทำให้สภาพป่าชุมชนเสื่อมโทรมอย่างเห็นได้ชัด เช่น ต้นไม้ขนาดเล็กขนาดใหญ่ถูกตัดโค่นมาทำฟืน เผาถ่าน สภาพป่าชุมชนจึงไม่สามารถฟื้นตัวได้ ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนส่วนใหญ่ คือ การเข้าไปเก็บของป่านานาชนิด สมุนไพร หน่อไม้ และฟืนมาทำเชื้อเพลิงในการหุงข้าวภายในครัวเรือน โดยเฉพาะในเดือนพฤษภาคม – เดือนกันยายนของ

ทุกปี ประชาชนในพื้นที่ก็จะเข้าป่าหาเห็ดเพื่อมาเป็นอาหารภายในครัวเรือนพร้อมทั้งขายให้กับผู้ที่ต้องการอีกด้วย หลังจากเดือนกันยายนเป็นต้นไป ประชาชนก็จะเข้าไปเก็บผักป่าและหาเห็ดตลอดทั้งปี ชาวบ้านทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ส่วนใหญ่ใช้ในลักษณะเชิงทำลายป่า ไม่ได้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและอาหารป่าให้เหลือไปถึงอนาคต เช่น การขุดมัน แทนที่ขุดเสร็จจะทำการกลบดินมันเพื่อที่จะให้ได้ออกหัวใหม่ แต่ทิ้งไว้โดยไม่สนใจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเกิดความเสียหาย แต่กลับสนใจว่าจะหาของป่าอย่างไรให้ได้มากที่สุด หากยังปล่อยให้มีการบุกรุกป่าชุมชน และการใช้ประโยชน์ในเชิงทำลายอีกต่อไป อาหารธรรมชาติจากป่าชุมชนก็อาจจะลดน้อยลงไปเรื่อยๆ การตัดต้นไม้การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรเป็นเสมือนการทำลายระบบนิเวศทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและยังทำลายระบบห่วงโซ่ของอาหารภายในป่าชุมชนนั่นเอง (องค์การบริหารส่วนตำบลเวินพระบาท, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการดูแลป่าชุมชนและศึกษาถึงวิธีการจัดการป่าชุมชนใน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ว่ามีวิธีการจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างไร และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างไร เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการและดูแลรักษาป่าเพื่อเป็นประโยชน์ในชุมชนและเป็นแนวทางในการวางแผนอันจะนำไปสู่การพัฒนาการป้องกันปรับปรุงแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนองค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีอำนาจหน้าที่ชัดเจนในการดูแลป่าชุมชนมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

2.2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จำนวน 6,670 คน 1,325 หลังคาเรือน และผู้วิจัยจำแนกประเภทของประชากรตามลำดับของข้อมูลส่วนบุคคลที่กำหนดซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา(เทศบาลตำบลเวินพระบาท, 2560)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ใน หมู่บ้านยางนกเหาะ หมู่ที่ 2 ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จำนวน 360 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 คน จากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543)

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้ทำการวิจัยแนะนำตัวต่อผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ตอบแบบสอบถามและเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดี ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความไว้วางใจก่อนการตอบแบบสอบถาม

2) ผู้ทำการวิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ที่ผู้ทำการวิจัยต้องการเก็บข้อมูลและเพื่อเป็นการเปิดเผยต่อผู้ตอบแบบสอบถามว่าการเก็บข้อมูลเป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนและทำการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง

3) เมื่อกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลโดยการกรอกแบบสอบถามครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนดแล้ว

4) ผู้ทำการวิจัยเมื่อทำการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้ทำการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลของแบบสอบถามที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ทั้งหมด 186 ชุด จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ชุดคำถามเกี่ยวกับส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ของคำตอบและหาค่าร้อยละ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ชุดคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ซึ่ง การมีส่วนร่วมจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยสถิติที่ใช้ในส่วนนี้ คือ และ S.D. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 ชุดคำถามเกี่ยวกับวิธีการจัดการป่าชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน ด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และด้านการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ โดยสถิติที่ใช้ในส่วนนี้ คือ S.D. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ
2. สถิติพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าและวิธีการจัดการป่าชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการ

ตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ส่วนวิธีจัดการป่าชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน ด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และด้านการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.853) เมื่อจำแนกออกเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.890) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.757) รองลงมาคือ และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.583) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน	\bar{x}	S.D	แปลค่า
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ	2.23	0.890	น้อย
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.22	0.914	น้อย
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.23	0.757	น้อย
รวม	2.22	0.853	น้อย

4.2 ศึกษาวิธีการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จากการศึกษาพบว่า วิธีการจัดการป่าชุมชนของประชาชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.824) เมื่อจำแนกออกเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวิธีการการกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.953) รองลงมาคือ วิธีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.664) และลำดับสุดท้ายคือ วิธีการการจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.855) (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีการจัดการป่าชุมชนของประชาชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

วิธีการจัดการป่าชุมชน	\bar{X}	S.D	แปลค่า
1. การจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน	2.22	0.855	น้อย
2. การกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน	2.28	0.953	น้อย
3. การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ	2.26	0.664	น้อย
รวม	2.25	0.824	น้อย

5. อภิปรายผล

5.1 ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.853) เมื่อจำแนกออกเป็นด้านรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในด้าน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาวลี ชูเอน (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า ชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรังในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการในการจัดการป่าชุมชน

ด้านการรับผลประโยชน์จากป่าชุมชนเป็นอันดับแรก อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

5.2 ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการป่าชุมชนของประชาชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จากการศึกษาพบว่า ทำการศึกษาทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน การกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.824) เมื่อจำแนกออกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ อยู่ในระดับน้อย และลำดับสุดท้ายคือ การจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วิทยา ภูมิพันธ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวางแผนการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในป่าชุมชนหนองบุนนาก จังหวัดนครราชสีมาผลการศึกษพบว่าชาวบ้านมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เพื่อเป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งไม้ใช้สอย เป็นแหล่งเชื้อเพลิง เป็นพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ อยู่ในระดับน้อย การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารมณ ชมขวัญ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า วิธีการจัดการป่าชุมชนเพื่อให้การจัดการป่าชุมชนได้ผลดีมีประสิทธิภาพนั้น ชุมชนจะต้องกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ ข้อห้ามขึ้นมายังบังคับใช้ร่วมกันภายในชุมชน โดยการประเมินอยู่ในระดับน้อย และการจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร พิมสาร (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปช่วยสอดส่องดูแลผู้ที่เข้ามาลักลอบตัดไม้และแจ้งเบาะแสให้คณะกรรมการได้ทราบและแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตระเวนเดินสำรวจป่าชุมชน ชาวบ้านยังมีส่วนร่วมในการทำฝายกั้นน้ำ ทำแนวกันไฟป่า เป็นต้น โดยการประเมินอยู่ในระดับน้อย

5.3 การอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จากการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันในการ

7. เอกสารอ้างอิง

- องค์การบริหารส่วนตำบลเวินพระบาท. (2560). *ข้อมูลทั่วไปตำบลเวินพระบาท*. จังหวัดนครพนม
- ศรีประไพร์ คุ่มศัตรา. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ชุมชน* ศึกษากรณี ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมืองกาญจนบุรี. จังหวัดกาญจนบุรี.
- มีชัย วงษ์อุบ และคณะ. (2558). *แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า*. จังหวัดตาก.
- พันธุ์พงษ์ คงเดชอดิศักดิ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยเกะช้าง*. จังหวัดตราด.

มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาวลี ชูเอน (2555) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ และระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนทุกด้านให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2. ควรส่งเสริมให้มีวิธีการจัดการป่าชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการดูแลป่าชุมชน โดยเฉพาะมีวิธีการการจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงการพัฒนา

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดูแลป่าชุมชนให้มากขึ้น

2. ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลป่าชุมชนให้มากขึ้น

- สุวิชาญ สุวรรณาคะ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชน เทือกเขาทะลาย เขตตำบลนายายอามและตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม. จังหวัดจันทบุรี.
- ธีรเดช ชุมณี. (2557). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ด ในตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง. จังหวัดตราด.
- วิทยา ภูมิพันธ์. (2555). การวางแผนการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ป่าชุมชนตำบลหนองบุนนาก. จังหวัดนครราชสีมา.
- ธเนศ แดงสาตร์. (2559). การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์. จังหวัดลพบุรี.
- ชุตินา สามารถ. (2559). การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านนิคมพัฒนาที่ 1 ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตถุมิ. จังหวัดสงขลา.
- อุดม ไตรเวียน. (2552). การบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์ป่าชุมชน ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว. จังหวัดนครราชสีมา.
- มารีย์ม เจ๊ะเต๊ะ. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น : กรณีศึกษา โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง.จังหวัดยะลา.
- ปรีดา เจษฎารางกุล. (2556). การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน พัฒนา. กรุงเทพมหานคร.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2555). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนโยบายการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วนิดา วัชชุนา. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนรับผิดชอบในการดำเนินงาน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพร แสงประดับ. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมปฏิบัติร่วมรับผิดชอบและร่วมติดตาม ประเมินผล. อุบลราชธานี.
- อภิชัย พันธเสน. (2559). ประเภทของป่าชุมชน อำเภอวารินชำราบ. จังหวัดอุบลราชธานี
- อุทิศ ทาหอม. (2558). แนวทางการจัดการป่าชุมชนริมแม่น้ำชี เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชนบ้านเสม็ด ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง. จังหวัดบุรีรัมย์.
- กาญจนา คุ่มทรัพย์. (2556). การจัดการป่าชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านดอนหมู. จังหวัดอุบลราชธานี.
- กุสุมา เขียวเพกา. (2556). หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร.
- พีรภัทร ศรีวัฒน์. (2557). ป่าชุมชนกับระบบนิเวศบริการ : กรณีศึกษาพื้นที่ป่าชุมชนบ้านห้วยสะพาน อำเภอพนมทวน. จังหวัดกาญจนบุรี
- วันวิสา ยีอกเย็น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล เมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- นรินดา เจริญโภคธา. (2558). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนริมคลองเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลาย ของชนิดนกและพันธุ์ไม้ริมคลอง ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา. จังหวัดสมุทรสงคราม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). ระดับเกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ.
- เพชรชาติ จงประดับเกียรติ. (2549). ระดับการให้คะแนน 5 ระดับ.
- สุชาวลี ชูเอน. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ. จังหวัดตรัง.
- อารมณ ชมขวัญ. (2557). การจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม.
- สมพร พิมสาร. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน.